

Απαντήσεις Ιστορίας Γενικής παιδείας

ΘΕΜΑ Α 1

Νεοτουρκικό Κίνημα : σελ. 67, «Το νεοτουρκικό κίνημα ... χώρας»

Βαλκανικό Σύμφωνο : , σελ. 107 – 108, «Η Ελλάδα συνυπέγραψε ... συνθηκών ειρήνης» .
(Μερικοί μαθητές μπορεί να έγραψαν όλη την παράγραφο.)

ΕΟΚΑ : σελ. 163 Εθνική Οργάνωσις Κυπρίων Αγωνιστών , «Την 1^η Απριλίου 1955 ... Διγενής». Μπορούν και τα ονόματα των αγωνιστών έως και τη δίωξη του Μακαρίου (Μάρτιος 1956)

ΘΕΜΑ Α2

Α Λ , Β Λ , Γ Σ , Δ Λ , Ε Σ

ΘΕΜΑ Β1

Σχολικό Βιβλίο, η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ Της 3^{ης} Σεπτεμβρίου το 1843, σελ. 35 , 36.

ΘΕΜΑ Β2

Σχολικό Βιβλίο , Η αναζήτηση της δυτικοευρωπαϊκής ενότητας, σελ. 154, για τις 9 μονάδες.
Σε σχέση με την πρώτη παράγραφο , ακόμη και αν δεν γραφόταν όλη , χρήσιμη θα ήταν τουλάχιστον η αναφορά στο Συμβούλιο της Ευρώπης (1940).

Για τις 4 μονάδες ζητούνται τα ονόματα των Γάλλων Ρομπέρ Σουμάν, Ζαν Μονέ, του Βέλγου Πολ – Ανρί Σπάακ και του Γερμανού Κόνραντ Αντενάουερ, που καταγράφονται στις τελευταίες σειρές της προαναφερθείσας ενότητας του σχολικού βιβλίου.

ΘΕΜΑ Γ 1

Α) Στο σχολικό βιβλίο καταγράφουμε τα σχετικά στοιχεία : σελ. 41 -1 42 «Ο λόγος ... ατμομηχανής» και σελ. 42, «Η Αγγλία διέθετε ...εποχής»

◆ Επαναστατικές αλλαγές στην τεχνολογία, μηχανική ανέμη, κλώστρια Τζένου

Αποκορύφωμα της εξέλιξης της τεχνολογίας η ατμομηχανή

- ◆ Ελεγχόμενες πηγές πρώτων υλών
- ◆ Απαραίτητο εμπορικό στόλο για την ασφαλή μεταφορά προϊόντων, εξαιρετικά ανεπτυγμένο σύστημα πλωτής και οδικής συγκοινωνίας
- ◆ Μεγάλες ποσότητες γαιάνθρακα

Αυτές οι μεγάλες ποσότητες γαιάνθρακα επισημαίνονται στο παράθεμα του Hobsbawm. Επιβεβαιώνονται τα πλούσια κοιτάσματα και η δυνατότητα μεταφοράς μεγάλων φορτίων μέσω των σιδηροδρόμων.

Συγκεκριμένα τονίζεται ότι η βιομηχανία του άνθρακα, αν και δεν αντπύχθηκε μα ικανοποιητικούς για τα σημερινά δεδομένα ρυθμούς, όμως επηρέασε αποτελεσματικά την ανάπτυξη των σιδηροδρόμων. Το αρχικό κίνητρο γι' αυτό ήταν η ανάγκη μεταφοράς των φορτίων από το σημείο εξόρυξης στο πηγάδι και στη συνέχεια από την είσοδο της στοάς

του ανθρακωρυχείου στον τόπο φόρτωσης . Έτσι μέσα σε 2 δεκαετίες Από το 1830 έως το 1850 η βρετανική σιδηροπαραγωγή τριπλασιάστηκε φθάνοντας στους 2.250.000 τόνους , ενώ με ανάλογους ρυθμούς κινήθηκε η παραγωγή του άνθρακα που το 1850 έφθασε τα 49 εκατομμύρια τόνους. Αυτά συνδέονται από τον ιστορικό με την εντυπωσιακή ανάπτυξη των σιδηροδρόμων, που χαρακτηρίστηκε σαν «μανία της εποχής». Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι ενώ το 1830 υπήρχαν λίγα μίλια σιδηροδρομικών γραμμών σε όλο τον κόσμο (και κατονομάζει ανάμεσά τους τη γραμμή Λίβερπουλ – Μάντσεστερ) δέκα χρόνια μετά υπήρχαν 4.500 μίλια και είκοσι χρόνια μετά (το 1850) έφθαναν να είναι περισσότερα από 23.500 μίλια. Για όλα αυτά χρειαζόνταν άφθονος σίδηρος, περίπου 300 τόνοι για κάθε μίλι μόνο της σιδηροτροχιάς, χωρίς να αποκλείονται ασφαλώς φαινόμενα κερδοσκοπίας. Τέλος επισημαίνεται στο κείμενο ότι οι πιο πολλές σιδηροτροχιές , ιδιαίτέρως κατά την περίοδο 1844 – 47, κατασκευάστηκαν με αγγλικά κεφάλαια, αγγλικές πρώτες ύλες (σίδηρο) και αγγλική τεχνογνωσία.

Β) Στο βιβλίο δεν αναφέρεται τίποτε για τις συνθήκες εργασίας και τη σύνθεση του εργατικού δυναμικού, όμως αυτά σχολιάζονται εκτενώς στις παρατιθέμενες πηγές.

Από το δεύτερο παράθεμα που δόθηκε έπρεπε να απαντηθούν τα δύο σκέλη του β ερωτήματος .

Κατά το σχολικό βιβλίο, σελ. 42 «υπήρχε διαθέσιμο εργατικό δυναμικό Κτήματά τους»

- ◆ Απαραίτητο εργατικό δυναμικό
- ◆ Αγροτικό πλεόνασμα , μετά την εφαρμογή του συστήματος των περιφράξεων

Αυτή την προέλευση του βιομηχανικού εργατικού δυναμικού κυρίως από το «αγροτικό πλεόνασμα» επιβεβαιώνει και το παράθεμα του Hobsbawm. Αρχικά , δηλαδή, καταγράφει ότι κατά την περίοδο αυτή αυξήθηκε ραγδαία ο αστικός πληθυσμός στις αγγλικές πόλεις. Αυτό αιτιολογείται από το σχολικό βιβλίο με την αναφορά στο νόμο των περιφράξεων και την επακόλουθη φυγή από την ύπαιθρο. Μάλιστα στο κείμενο της πηγής αναφέρεται και η έλευση από εξωτερικά μεταναστευτικά ρεύματα και ως τέτοια ονομάζονται της Ιρλανδίας. Επίσης συμπληρώνονται οι πληθυσμιακές ομάδες του εργατικού προλεταριάτου με τους «μικροπαραγωγούς» και τους «φτωχούς εργαζόμενους».

Στο παράθεμα επισημαίνεται η ευρεία χρήση γυναικών και παιδιών ως εργατών στα εργοστάσια. Η προτίμηση σε αυτές τις ασθενέστερες εργατικές ομάδες εξηγείται από τα χαμηλότερα μεροκάματα και από τη βεβαιότερη υπακοή και προσαρμογή στους κανόνες της σκληρής βιομηχανικής εργασίας. Οι δραματικές συνθήκες εργασίας και εκμετάλλευσης έκαναν πολλές φορές τους εργάτες ανυπάκουους, αλλά τα παιδιά των φτωχών κοινωνικών στρωμάτων δεν το αρνούσαν , αν δεν είχαν άλλες επιλογές. Φυσικά δεν ήταν δυνατή η απασχόλησή τους σε οποιοδήποτε βιομηχανικό τομέα, όμως στην κλωστοϋφαντουργία αναφέρεται ότι απασχολούνταν περισσότερο από 50% γυναίκες και κορίτσια, μόλις 25% άνδρες και το υπόλοιπο ήταν αγόρια κάτω των 18 ετών. Η επιδείνωση των συνθηκών εργασίας των εργατών τοποθετείται στη δεκαετία του 1830 – 1840, κατά τον Hobsbawm.

ΘΕΜΑ Δ 1

Α) Για τις ανθρώπινες απώλειες , τις ηθικές , οικονομικές και πολιτικές συνέπειες του πολέμου βλ. σχολικό βιβλίο σελ. 80 – 81, Οι συνέπειες του πολέμου 1^η και 2^η παράγραφος. Οι μαθητές μετά το γράψιμο της 1^{ης} παραγράφου θα έπρεπε να καταγράψουν το περιεχόμενο του πρώτου παραθέματος και του σχετικού πίνακα. Συγκεκριμένα , αφού

μιλήσουν για τους αριθμούς του σχολικού βιβλίου θα έπρεπε να παρουσιάσουν τον πίνακα :

Στον πίνακα καταγράφονται οι απώλειες του α παγκοσμίου πολέμου για ορισμένες από τις χώρες που συμμετείχαν. Συγκεκριμένα αναφέρονται οι αριθμοί των στρατευμένων , των νεκρών, των τραυματιών και το ποσοστό νεκρών, αναπήρων και τραυματιών επί του συνόλου των επιστρατευμένων. Έτσι αναφέρεται ότι επιστρατεύθηκαν 8,41 εκ., Γάλλοι από τους οποίους οι 1,35 πέθαναν και 3,5 εκ. τραυματίστηκαν. Άρα οι απώλειες σε ανθρώπινο δυναμικό της Γαλλίας ήταν περισσότερες από όλες τις χώρες ποσοστό 60%. Στη Μ. Βρετανία ήταν λίγο λιγότεροι οι επιστρατευμένοι (8 εκ.) Από αυτούς σκοτώθηκαν 0.95% και τραυματίες ήταν 2 εκατομμύρια, άρα ποσοστό 37%. Στην Ιταλία επιστρατεύθηκαν 5,25 εκ. , σκοτώθηκαν 0.50 εκ. δεν καταγράφονται όμως στοιχεία τραυματιών. Από τις ΗΠΑ επιστρατεύθηκαν 4 εκ. και οι νεκροί ήταν 0.10 εκατομμύρια. Η Ρωσία είχε 2.3 εκ νεκρούς, ξέρουμε όμως ότι αυτή αποχώρησε από τον πόλεμο πριν τη λήξη του (συνθήκη Μπρεστ – Λιτόφσκ Μάρτιος 1918). Στο αντίπαλο στρατόπεδο τα θύματα δεν ήταν λιγότερα. Από 13 εκατομμύρια επιστρατευμένους , νεκροί στη Γερμανία ήταν 1,60 εκ. και τραυματίες 4 εκ. Άρα το ποσοστό των απωλειών έφθανε το 41%. Στην Αυστροουγγαρία επιστρατεύθηκαν 9 εκ, νεκροί ήταν 1,45 , τραυματίες 2 εκ. και ποσοστό απωλειών 38%. Στην Τουρκία ανααναφέρεται μόνο ο αριθμός των νεκρών) 0,4 εκατομμύρια, για να επιβεβαιωθεί έτσι το πολύνεκρο του πολέμου και ο αιματηρός, πρωτόγνωρος για την εποχή χαρακτήρας του.

Στο πνεύμα αυτό καταγράφεται η μαρτυρία του πρώτου παραθέματος, όπου υψώνεται η φωνή για ανάγκη σεβασμού και εύρεσης εργασίας των Γάλλων τραυματιών του πολέμου μετά το τέλος του. Σε αυτό τονίζεται το δικαίωμά τους στη ζωή, αφού αυτοί αγωνίστηκαν για όλους και δικαιούνται την κοινωνική ενσωμάτωση στη μεταπολεμική κοινωνία της ειρήνης .

Β) Οι συνέπειες στο πεδίο των διεθνών σχέσεων που ζητήθηκαν μπορούν να καταγραφούν από το σχολικό βιβλίο σελ. 81, 2^η και 3^η παράγραφος.

Σε συνδυασμό με την παράγραφο για τα 14 σημεία του W.Wilson, οι μαθητές έπρεπε να συνδέσουν **το τρίτο παράθεμα των S. Bernstein , P. Milza**, όπου καταγράφεται το περιεχόμενο των 14 σημείων , που ο Πρόεδρος των ΗΠΑ είχε περιλάβει σε μήνυμά του προς το Κογκρέσο. Συγκεκριμένα αναφερότα οι θέσεις στις οποίες θα έπρεπε να στηριχθεί η μελλοντική ειρήνη : στην αυτοδιάθεση των λαών, στην άνρηση της μυστικής διπλωματίας, στην ελεύθερη ναυσιπλοΐα, στον παραγκωνισμό των όπλων και στην αναγνώριση της εδαφικής ακεραιότητας και ανεξαρτησίας των κρατών στο πλαίσιο της διεθνούς Κοινωνίας των Εθνών. Με αυτό τον τρόπο εκείνος έλπιζε ότι θα αποφεύγονταν στο μέλλον οι συγκρούσεις, αν και βέβαια κάτι τέτοιο κατά το σχολικό βιβλίο επιτάχυνε την αποσταθεροποίηση των πολυεθνικών αυτοκρατοριών.

Σε σχέση με την 3^η παράγραφο της σελίδας 81, έπρεπε να καταγραφούν τα στοιχεία του **δεύτερου παραθέματος του Mark Ferro**, τα οποία επισήμαιναν ότι οι Αγγλία και η Γαλλία έβγαιναν κατεστραμμένες από τον πόλεμο και οικονομικά χαμένες, με το δεδομένο ότι είχαν επενδύσει κεφάλαια στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και στη Ρωσία. Άρα δεν μπορούσαν να επωφεληθούν από τη νίκη του πολέμου έναντι των παλιών ηττημένων πια ανταγωνιστών τους , όπως η Γερμανία. Ο βαθμός των απωλειών όλων των ευρωπαϊκών δυνάμεων μπορεί να συσχετιστεί και με τα στοιχεία του πίνακα, που προαναλύθηκαν. Έτσι δημιουργούνταν συνθήκες οικονομικής και πολιτικής επικράτησης των ΗΠΑ παγκοσμίως. Αυτές είχαν διατηρήσει άθικτο το έδαφος τους από τις καταστροφές του πολέμου , είχαν ελάχιστες συγκριτικά απώλειες, όπως φαίνεται και από τον πίνακα και επομένως αναδεικνύονταν σε πραγματικούς νικητές.

Επιμέλεια : Στέλλα Αλιγιζάκη